

Orbán Viktor — Kövér László

„A koalíció én vagyok”

Magyarországon a politikai rendszer kirívóan stabilnak mondható — ha azzal a Lengyelországgal hasonlítjuk össze, mely az első igazán szabad választás eredményeként lassan halad a kormányzhatatlanság felé; ha azzal a Csehszlovákiával vetjük össze, mely az elnöki rendszer felé tart, hogy elejét vegye az állam szétesésének; ha a már szétesett Jugoszláviával vagy azzal a Romániával említjük egy lapon, ahol a bányászok dorongjai az új „demokrácia” politikai eszköztárának már-már rutinszerűen alkalmazott eszközévé váltak. A példák Magyarország stabilitásának nemcsak kirívó voltát, de egyúttal annak viszonylagosságát is jól illusztrálják. S hogy a viszonylagosság nem jelent egyúttal időlegességet is — nos, ebben csak reménykedni tudunk. Mindenesetre mintha némely politikusunk arcán egyre gyakrabban rándulna görcsbe a nyugodt erőt sugárzó mosoly. Mintha idegesség venne erőt a politikai élet egészét meghatározó kormánypárti államférfiakon. Mintha az „igazságtétel” ürügyén művelt megkésett kardcsörgetés, dobverés és zacskópukkangatás a félelem leleplezését szolgálná. Hogy mitől? Például az Antall-kormány másfél éves országlása alatt felgyülemlett szociális feszültségek keltette indulatoktól. Azon indulatoktól, melyeket (némelek szerint politikai hibát véve) nem az ellenzéki pártok gerjesztettek, hanem jórészt kormánypárti urak. Azután félhet például a kormány önönnön gyengeségétől. Át tudja-e vajon verni saját (kényelmesnek mondható) parlamenti többségén a jövő évi költségvetésről szóló törvényt? S itt álljunk meg egy pillanatra, néhány állítás erejéig.

Ezek:

1. A demokratikus berendezkedés stabilitása nem azonos a mindenkori kormány stabilitásával.
2. A kormány közjogi pozícióinak szilárdsága nem azonos a kormány politikai erejével.
3. Magyarországon ma nincs felelős kormány.
4. Magyarországon ma nincs koalíciós kormányzás.
5. Az Antall-kormány egy erős közjogi pozíciókkal bíró, politikailag gyenge kormány, melynek gyengesége a demokratikus berendezkedés jövőjét fenyegeti.

A kormány hivatalba lépése után elvégzett alkotmánymódosítások eredményeként megszűnt a miniszterek parlamenti választásának és visszahívásának lehetősége, a kormányzásért egy személyben a miniszterelnök lett felelős. Pontosabban lett volna, ha az Antall—Tölgyessy paktum e felelősséget nem tette volna névlegessé az ún. konstruktív bizal-

matlansági indítvány intézményének bevezetésével. Azzal, hogy e módosítás a jelenlegi parlamenti erőviszonyok mellett gyakorlatilag lehetetlen lenne tette a kormány alkotmányos eltávolíthatóságát, a paktum nemcsak a politikai élet alternatíváit szűkítette le túlságosan, de kiváló kiindulópontul szolgált a végrehajtó hatalom ellenőrzésére rendelt parlament egyre magabiztosabb semlegesítéséhez, amely legvégletebb formában a barcsi incidensről szóló információk visszatartásában, s ennek arcpírító magyarázatában nyilvánult meg. Ott, ahol a

kormányzásra, s ha igen, milyen értelemben? Itt van mindjárt az a sokat mondó tény, hogy a gazdasági, vagy politikai kulcspozíciót betöltő miniszterek (Kupa, Kádár, Boross, Gál-szecsny) nem is tagjai az MDF-nek. Az MDF-et ténylegesen kormányzó párttá tenni akarókat, a „lázadásra” hajlamosakat eddig sikerült kiszorítani, vagy lefoglalni a médiák, illetve újabban az „igazságtétel” körüli viták gumicsontjával.

Mint láttuk, vannak intézményesített biztosítékok arra, hogy az ellenzék a hűtlenségre hajlamos koalíciós

- „1. A demokratikus berendezkedés stabilitása nem azonos a mindenkori kormány stabilitásával.
2. A kormány közjogi pozícióinak szilárdsága nem azonos a kormány politikai erejével.
3. Magyarországon ma nincs felelős kormány.
4. Magyarországon ma nincs koalíciós kormányzás.
5. Az Antall-kormány egy erős közjogi pozíciókkal bíró, politikailag gyenge kormány, melynek gyengesége a demokratikus berendezkedés jövőjét fenyegeti.”

parlament (nemcsak ellenzéki!) képviselői tehetetlenül állnak a miniszteri dilettantizmus vagy arrogancia bármely megnyilvánulásával, a parlament paragrafusgyártó taposómalom-má tételével, vagy éppen a több mint ezeroldalas költségvetés „vitájának” december közepi megnyitásával szemben — ott megítélésünk szerint nem lehet felelős kormányzásról beszélni.

De nincs szó koalíciós kormányzásról sem. A KDNP mandátumai számánál fogva is csupán szimbolikus mértékben vesz részt a kormányzásban, egy nem túl súlyos minisztérium irányítása erejéig. A parlament másfél éves működése alatt semmilyen értelemben nem tudtak alternatívát felmutatni az Antall-vezette MDF-hez képest. A kisgazdapárt nem tudott megbirkózni azzal az eredendő problémával, hogy egyetlen pontból álló programja nem kormányképes, csupán negyvennégy mandátuma az. Ezért aztán ambíciózus, túlonúl taktikus, a végletes megfogalmazásokat a kellelénél jobban kedvelő vezérével az élen, hiába küzdött azért, hogy kivívja magának a kormányban neki járó helyet, valójában egy pillanatra sem sikerült még a látszatát sem megteremteni annak, hogy partnernek tekintsi a „koalíció” vezető ereje.

Mindebből talán azt a következtetést lehetne levonni, hogy egypárti kormányzással állunk szemben. Azonban ez sincs teljesen így. Kérdés ugyanis, vajon az MDF, mint párt, tudja-e érvényesíteni befolyását a

partnerrel nem tudja megbuktatni Antallt, azonban kérdés, miért nem teszi ezt meg maga az MDF? Leginkább azért, mert az MDF számára ma Antall a Messiás. Képességeivel olyannyira kiemelkedik az ún. keresztény-nemzeti koalíció politikusai közül, hogy az már szinte önmagában meggátolja potenciális riválisok felnövekedését. Ráadásul a miniszterelnök eddig jól semlegesítette lehetséges vetélytársait. Nemcsak a köztársasági elnöki széket „adta oda” a számára veszélytelennek tűnő Göncz Árpádnak (talán már megbánta), de a többi kulcspozícióba (mindenki tudja kikről van szó) is olyan figurák kerültek, akiknek legfőbb erényük, hogy általuk a pozíció fizikailag betöltött, s ezáltal azt nem más tölti be. (E figurákon többnyire lötyög a miniszterelnök úr nyolc számmal nagyobb zakója, így aztán megcsúsz, hogy lefogó sarkára lépve orra bukik viselője.) Antall mindmáig ügyesen kihasználta azt az MDF-es populista dalnokok által keltett, ébren tartott, majd hisztériás rohamokká fokozott pszichózist, amely szerint az ország végvárát már csak néhány megmaradt, igaz avangárd magyar védi a kommunista hatalomátmentők, a kozmopolita-hazaárulók, bolsi apák, bolsi fiúk, liberális cafrangokba öltözött ellenzék egyesült hadai ellen, (hogy most ne is beszéljünk a fennen körözö karvaly tókeről).

Ebben a légkörben Antall József nemcsak egy személyiség Magyarország demokratikus választások eredményeként hatalomra jutott minisz-

terelnökeinek — remélhetőleg — végtelen sorában, hanem maga a Pótolthatatlan, az Egyedül Lehetséges, aki elvezeti népét, akit tehát vakon követni kell. Minden — egyébként racionálisan mérlegelhető — döntés így válik bizalmi kérdéssé, „pártunkban és kormányunkban”, illetve ezek küldetésében való irracionális hit tárgyává.

Mindez nem erősíteni, inkább cáfolni látszik azt az állítást, mely szerint az Antall-kabinet politikai pozíciói gyengék lennének. Csakhogy mindaz, ami idáig politikailag támaszt jelentett, most a visszajára kezd fordulni. A semmibe vett koalíciós partnerek vesztüket érezve önálló szint akarnak nyerni: bejelentik, hogy nem szavaznak meg olyan költségvetést, amely — úgymond — újabb terheket rak a kisemberekre. A kisgazdapárt a szétszakadás szélére került, melynek — egyelőre belátható — következménye tizenkét mandátum elvesztése. Lassú fogyásnak indult az MDF képviselőcsoportja is. A korábban terelővágányokon futtatott populista „kulturpolitikuskok”, a Kupa által félmjelzett gazdaságpolitika belső ellenzékét képező különböző indíttatású politikuskok (Monopoly-csoport, Szabó Iván, Palotás, Kádár Béla), az egyéni kerületekben megválasztott, a napi létproblémákkal szembesülő képviselők és a népszerűtlen kormányzás terhére frusztráltan cipelő helyi káderek egymásra találásának eredményeként olyan erők kezdenek egymásra találni, amelyek ha nem is tudják a kormány éléről leváltani a Pótolthatatlant, szolgálataikért be kívánják nyújtani a számlát. A korábban marginális pozícióban integráltak hitt szélsőséges csoportok kezdenek a valaha szebb napokat látott frakcióvezető vezénylete alatt a hatalom centrumába masírozni. Az MDF liberálisainak arcán kényszeredett-zavart mosoly. A miniszterelnök úr az őt szolgáló szellem túszáva kezd válni. Eközben a tegnapi „igazságok” hirdetői általános sztrájkjal és milliós tüntetéssel fenyegetőznek, kormánypárti oldalon pedig bevett szokássá válik a politikai ellenfelek lehazaárulása. (A kikkel szemben tulajdonképpen csak mérhetetlen túrelmüknek és nagyvonalúságunknak köszönhetően alkalmazzuk még mindig csupán a parlamentáris eszközöket.) Ezalatt végleg elenyészni látszik a nyáron még létező esély arra, hogy a józan, mérsékelt erők kompromisszuma elejét tudja venni a demokratikus berendezkedés destabilizálásának.

Ez van. Egy ellenzéki pártnak higgadtan mérlegelve startégiát kell gyártani a holnapra.

De ez már egy másik történet.